

950511-3

Kratochvíl sám mluví jednak o fysis vůbec, jednak o „jednotlivých přirozenostech“, tedy o jednotlivé, individuální fysis (a to v pluralitě). Vztah mezi fysis světa jako celku a fysis jednotlivého vnitrosvětého jsoucna však zůstává nevyjasněn. Fysis není nutně všude tam, kde je změna, nýbrž jen tam, kde jde o změnu (vnitřně) integrovanou, která tedy má nějaký začátek a nějaký konec. Jenom tak můžeme legitimně mluvit o vzniku a zániku nebo dokonce o zrození a smrti. Kratochvíl předkládá svou „filosofii živé přírody“, ale nemluví o možnosti nějaké filosofie „neživé přírody“. Spokojuje se poukazem na řeckou etymologii a – aniž by to výslovně řekl – odkazuje neživou přírodu do sféry všednodenních objektivací a vědeckých konstrukcí, jimiž je přirozenost zvěčňována „do podoby uchopitelné a globálně jasné“ (29). Kratochvíl kritickou otázkou naznačuje, že si představujeme „neživé věci“ už předem „na způsob našich umělých výtvorů nebo dokonce jako pouhý materiál pro naše výtvary“. Jde dokonce tak daleko, že prohlásí: „Před svým zvěčněním je každá přirozenost v jistém smyslu živá, byť ne ve smyslu biologickém.“ (29) Zcela nevyjasněn však zůstává vztah mezi přirozeným a ne-přirozeným. Nejde už o to, jak to chápali staří Řekové, nýbrž jak to můžeme, smíme chápat my dnes. Můžeme říci, že sněhová lavina nebo kamenná suť či moréna apod. má svou přirozenost? Má svou přirozenost poušť nebo ledovci pokrytá Antarktida? Má svou přirozenost měsíční krajina? Proč potom nemá svou přirozenost obrovská hora odpadků nebo hora hlušiny vyvezené z dolů? Proč v takovém případě mluvíme o „devastaci“ (častý Kratochvílův termín)? Kdy je poušť přirozená a kdy je důsledkem devastace? V čem je zásadní, principiální rozdíl? Není naprostou nezbytností chápat člověka jako bytost ne-přirozenou, chceme-li devastaci pochopit jako selhání lidské odpovědnosti a odlišit ji tak od pouhého přírodního, přirozeného procesu?

(Písek, 950511-3.)